

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТР ЗДВН
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЛЦДН у м. _____
(місто знаходження НКП)

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
« ____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

**Аналіз і оцінка фінансового стану і перспектив економічного розвитку
підприємства**

Освітній рівень “Бакалавр”

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

Т.О. Ілляшенко

(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

Д.Р.Дубченко

(ініціали, прізвище)

Група:

Фз-61с

Суми
2020

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 48 с., містить 3 рис., 19 табл., 45 джерел літератури .

Основна мета роботи - вивчення системи аналізу фінансового стану підприємства (його теоретичної та методичної бази), а також практичне застосування отриманих знань.

Предмет дослідження - аналіз фінансового стану підприємства.

Об'єкт дослідження – ТОВ «Домінанта».

Методи дослідження - аналітичний, структурний, абстрактно-логічний.

У першому розділі «Методичні засади аналізу фінансового стану підприємства» розкриваються сутність, прийоми, методи та основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства, у тому числі основні положення аналізу майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності та ін.

У другому розділі «Аналіз фінансового стану підприємства (на прикладі ТОВ «Домінанта»)» проведено загальний аналіз фінансового стану вказаного підприємства, його майна, фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, заборгованості, ділової активності і рентабельності.

Третій розділ роботи «Основні напрямки покращання фінансового стану підприємства та перспектив його розвитку» присвячений пошуку шляхів покращання фінансового стану підприємства.

АНАЛІЗ, ФІНАНСОВИЙ СТАН, МАЙНОВИЙ СТАН, БАЛАНС, АКТИВИ, ПАСИВИ, ЛІКВІДНІСТЬ, СТІЙКІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність, методи і прийоми фінансового аналізу в сучасних умовах	7
1.2 Методичні положення розрахунку показників оцінки майнового стану, рентабельності, прибутковості і ділової активності.....	11
1.3 Аналіз платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.....	14
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ДОМІНАНТА»).....	19
2.1 Коротка характеристика підприємства і загальний аналіз його фінансової звітності	19
2.2 Аналіз використання основних фондів, рентабельності, ділової активності ТОВ «Домінанта».....	26
2.3 Аналіз платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства «Домінанта».....	30
3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВ ЙОГО РОЗВИТКУ.....	37
ВИСНОВКИ.....	41
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	43

ВСТУП

Робота кожного підприємства у сучасних умовах знаходиться у колі уваги широкого загалу учасників ринкових зв'язків, що зацікавлені у результатах своєї роботи. При цьому значно зростає важливість оцінки ефективності та фінансового стану підприємств.

Працівники та власники аналізують фінансовий стан підприємства з метою зростання доходності капіталу, забезпечення стабільного положення підприємства. Інвестори та кредитори аналізують фінансові звіти для мінімізації своїх ризиків, постачальники – для запобігання неплатежам щодо розрахунків, податкова служба - з метою запобігання невиконанню планів щодо бюджетних надходжень. Керівники та топ-менеджери підприємств здійснюють аналіз з метою визначення ефективності своєї діяльності, прибутковості підприємства, стабільності подальшого розвитку підприємства. Тобто не можливо прийняти обґрунтоване управлінське рішення без проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Таким чином, тему дипломної роботи бакалавра щодо аналізу та оцінки фінансового стану підприємства можна вважати актуальною.

Основна мета роботи - вивчення системи аналізу фінансового стану підприємства (його теоретичної та методичної бази), а також практичне застосування отриманих знань.

Предмет дослідження - аналіз фінансового стану підприємства.

Об'єкт дослідження – товариство з обмеженою відповідальністю «Домінанта»

Методи дослідження - аналітичний, структурний, абстрактно-логічний.

Завдання роботи:

- визначити сутність, прийоми і методи аналізу фінансового стану підприємства;
- розглянути основні методики і показники, які використовуються при аналізі фінансового стану підприємства;

- провести аналіз фінансового стану ТОВ «Домінанта»;
- запропонувати шляхи покращання фінансового стану підприємства.

Структура роботи. У першому розділі «Методичні засади аналізу фінансового стану підприємства» розкриваються сутність, прийоми, методи та основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства, у тому числі основні положення аналізу майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності, рентабельності та ін.

У другому розділі «Аналіз фінансового стану підприємства (на прикладі ТОВ «Домінанта»)» проведено загальний аналіз фінансового стану вказаного підприємства, його майна, фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, заборгованості, ділової активності і рентабельності.

Третій розділ роботи «Основні напрямки покращання фінансового стану підприємства та перспектив його розвитку» присвячений пошуку шляхів покращання фінансового стану підприємства.

При написанні дипломної роботи використовувалися праці вітчизняних і зарубіжних авторів в галузі аналізу і оцінки фінансового стану підприємства, методичні рекомендації, законодавчі та нормативні акти, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, матеріали періодичної преси, фінансова та господарська звітність.

1 МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, методи і прийоми фінансового аналізу в сучасних умовах

Ефективність будь-якого господарського рішення передбачає досягнення найкращих фінансових результатів за найменших витрат. Нормальна (ефективна) фінансова діяльність підприємства забезпечує безперебійність його роботи та своєчасність розрахунків останнього за зобов'язаннями. Цього можна досягти за умови обґрунтованого та своєчасного перерозподілу фінансових ресурсів, що є у розпорядженні підприємства, а це вимагає певної інформації. А таку інформацію в свою чергу може дати оцінка фінансового стану підприємства [2]

Під фінансовим станом будемо розуміти сукупність певну показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства [3, 9]. Метою аналізу і оцінки фінансового стану є не лише встановлення сучасної ситуації щодо фінансового стану, але й розроблення заходів, спрямованих на його покращання.

Завданнями аналізу фінансового стану є одержання невеликої кількості найінформативніших (ключових) параметрів, які відображують його об'єктивну картину: розмір прибутків і збитків, зміни в структурі активів і пасивів, зміни у дебіторській і кредиторській заборгованості тощо.

Предметом оцінки фінансового стану є результати виробничо-господарської і фінансової діяльності підприємства, на які впливали об'єктивні і суб'єктивні чинники [13, 35].

Оцінка фінансового стану може бути проведена з різним ступенем деталізації, що залежить від мети аналізу, наявної інформації, програмного і технічного забезпечення.

Найчастіше виділяють експрес-аналіз та поглиблений аналіз [23, 24].

Експрес-аналіз використовується для отримання загальних уявлень про фінансовий стан підприємства. При його застосуванні рекомендують стисло розглянути сфери фінансової роботи, - фінансову стійкість, рентабельність, показники майнового стану, ліквідності, обсяги реалізації тощо.

Пропонується така систему показників: загальний розмір активів, частка основних засобів у загальній сумі активів, показник зносу необоротних активів, фондвіддача – для оцінки ефективності поточної політики управління необоротними активами; оборотність активів, дебіторської заборгованості, запасів – для оцінки ефективності управління оборотними активами; рентабельність активів, рентабельність власного капіталу – для оцінки прибутковості підприємства; забезпечення запасів власними оборотними коштами, коефіцієнти автономії, фінансової стійкості – для оцінки платоспроможності [7, 15, 16, 31].

Наведені показники дають загальну думку про поточний фінансовий стан підприємства.

Якщо є можливість, час та відповідні ресурси, проводять поглиблений аналіз фінансового стану підприємства. При його проведенні оцінюють майновий стан підприємства; фінансову стійкість; достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій підприємства; потребу у додаткових джерелах фінансування; раціональність існуючої політики залучення позикових коштів та перспективи на майбутнє; ліквідність балансу підприємства; політику формування фінансових результатів, розподілу і використання прибутку; рентабельність; ділову активність тощо.

При класифікації аналізу фінансового стану за часом його проведення виділяють: перспективний (або прогнозний, або попередній) аналіз, оперативний (поточний) аналіз, ретроспективний (або звітний) аналіз за підсумками діяльності за певний період [29].

Якщо класифікувати аналіз фінансового стану за підходами і спеціальними прийомами, що використовуються при його проведенні, виділяють читання фінансової звітності і вивчення абсолютних величин і розрахунок відносних величин.

Абсолютними величинами для вивчення можуть бути джерела коштів (власні, позикові), напрямки вкладення коштів, склад активів і джерел капіталу, склад заборгованості та ін.

Відносні величини зазвичай застосовуються у вигляді показників структури, індексів або коефіцієнтів [32, 40, 41].

У методиці аналізу фінансового стану використовують основних 6 методів аналізу звітів (рис.1.1).

Рис. 1.1 – Методи аналізу фінансових звітів [3, 35, 40, 41]

Найдоступнішими основними джерелами інформації для аналізу фінансового стану підприємства є форми фінансової звітності підприємства №1 (Звіт про фінансовий стан (Баланс)), 2 (звіт про фінансові результати), 3 (Звіт про власний капітал), 4 (Звіт про рух грошових коштів) та Примітки до фін звітності. Для проведення внутрішнього аналізу використовують також первинну бухгалтерську звітність [6, 10, 18, 27].

Кожен з компонентів фінансової звітності має своє призначення (рис. 1.2).

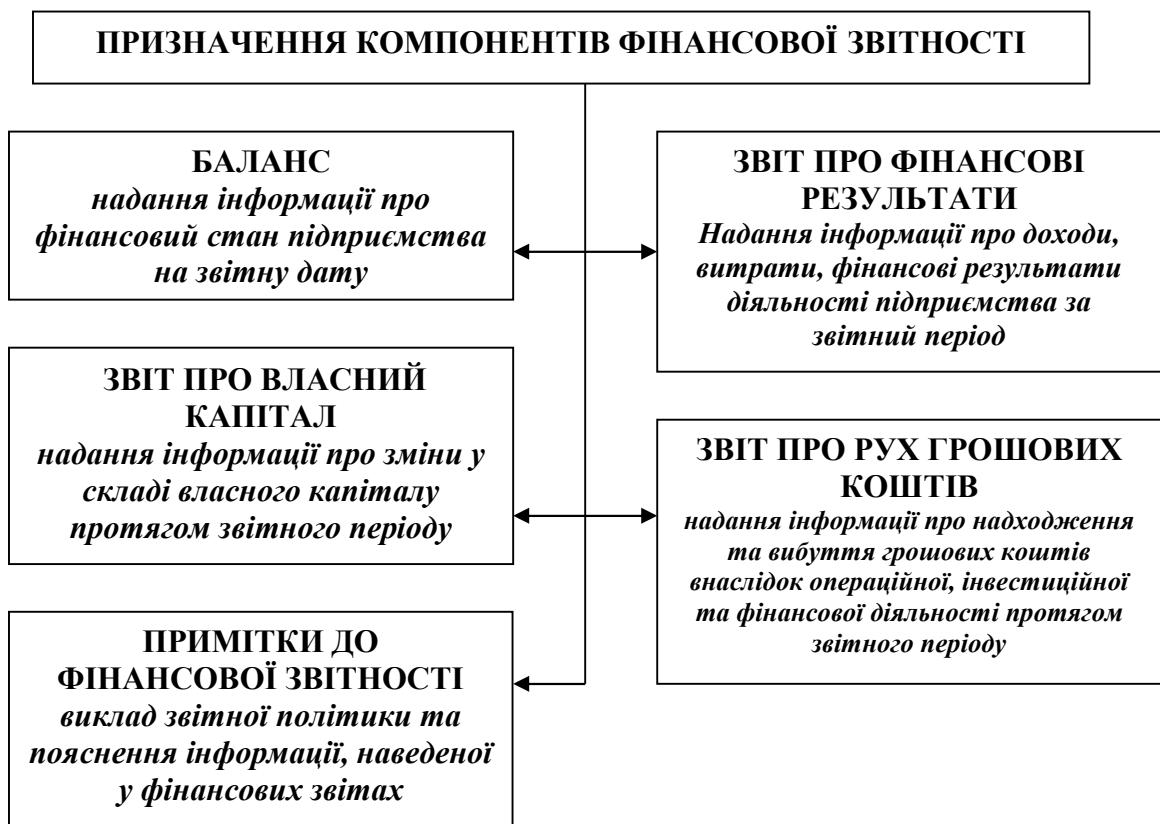

Рис. 1.2 - Призначення компонентів фінансової звітності [6, 18, 28]

Характер і логічна побудова завдань оцінки фінансового стану найтісніше пов'язані з формою і структурою бухгалтерського балансу, складом розділів і статей його активу і пасиву. Бухгалтерський баланс по своїй суті є практично використовуваної системною моделлю та узагальнено

відображає кругообіг коштів підприємства і фінансові відносини, в які вступає підприємство протягом цього кругообігу [24].

З появою спеціальних автоматизованих програм бухгалтерського обліку для аналізу фінансового стану підприємства можна роботи розрахунок основних фінансових показників не виходячи з програми [5, 19, 28].

На базі реального Балансу підприємства можуть створюватися аналітичні баланси шляхом його доповнення показниками структури (тобто питома вага статті балансу у загальному підсумку), показниками динаміки (зміна показників за роками) та показниками структурної динаміки.

1.2 Методичні положення розрахунку показників оцінки майнового стану, рентабельності, прибутковості і ділової активності

Фінансовий стан показує здатність підприємства фінансувати свою діяльність (тобто забезпеченість ресурсами). Відповідно до такого положення фінансовий стан може бути стійким, нестійким і кризовим. Здатність підприємства своєчасно проводити платежі, фінансувати свою діяльність на розширеній основі свідчить про його стійкий фінансовий стан [22].

Критеріями якісних змін у майновому положенні підприємства виступають такі показники (таблиця 1.1) [24,36,25, 20,37].

Таблиця 1.1 - Показники майнового стану підприємства

Показник	Формула для розрахунку
Сума господарських коштів підприємства	<i>результат нетто-балансу</i>
Частка активної частини основних фондів	<i>вартість активної частини основних фондів / вартість основних фондів</i>
Питома вага швидко реалізованих активів	<i>швидко реалізовані активи / актив балансу</i>

Розглянемо їх економічну інтерпретацію. Показник суми господарських коштів вказує на вартість активів, що знаходяться на балансі підприємства. Така оцінка активів є чисто обліковою, а не ринковою.

Збільшення вказаного показника є позитивним і свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства [11, 8, 17].

Під активною частиною основних фондів мають на увазі машини, обладнання і транспортні засоби. Зростання показника частки активної частини основних фондів в динаміці оцінюється як сприятлива тенденція [29, 32, 33]. Збільшення питомої ваги швидко реалізованих активів теж є позитивним для підприємства.

Оцінка ділової активності підприємства передбачає аналіз результатів та ефективність основної виробничої діяльності. При якісній оцінці ділової активності звертають увагу на розмір ринків збуту продукції підприємства; наявність експортної продукції; репутацію підприємства, популярність у клієнтів тощо [36].

Для кількісної оцінки розраховують різні показники, які визначають ефективність використання різних видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових). Такими показниками можуть бути виручка, фондвіддача, оборотність активів, товарів, виробничих запасів, оборотність капіталу, оборотність заборгованості тощо [19, 35, 40].

При оцінці оборотності оборотних коштів зосереджуються на аналізі виробничих запасів та дебіторської заборгованості. Чим менше фінансових ресурсів завмирає у цих активах, тим швидше вони обертаються та ефективніше використовуються, приносять прибуток.

Оборотність визначають зіставляючи середні залишки оборотних активів і їх оборотів за певний період. При оцінці оборотами є: для виробничих запасів – витрати на виробництво продукції; для дебіторської заборгованості – виручка від реалізації продукції [27]. Оборотність в оборотах вказує середнє число оборотів певного виду коштів, вкладених в активи, які вони здійснюють за аналізований період; оборотність в днях показує тривалість одного обороту певного виду коштів (в днях).

Для визначення ефективності використання окремих видів ресурсів (наприклад, власного капіталу або основного капіталу) розраховують

показники оборотності власного капіталу (коштів власника) і оборотність капіталу (всіх коштів), вкладених у підприємство [1, 12, 22, 23].

Формули для розрахунку основних показників ділової активності наведемо у наступному розділі роботи під час розрахунку вказаних показників [14, 44].

Заборгованість підприємства (дебіторська та кредиторська) може виникнути при розрахунках з покупцями або постачальниками, податковою, підрядниками, працівниками тощо. Сама по собі заборгованість безпечна, іноді без неї зовсім неможливо обійтись. Небезпечними для ефективної фінансової діяльності підприємства є значні розміри дебіторської та/або кредиторської заборгованості, бо призводять до нерегульованого перерозподілу оборотних коштів між підприємствами [25, 26, 30].

Аналіз заборгованості починають з вивчення даних балансу, за якими визначають ступінь зростання або зменшення виду заборгованості протягом звітного періоду. Потім аналізується невиправдана заборгованість та причини її виникнення.

Показники рентабельності зазвичай об'єднують у кілька груп:

- 1) показники рентабельності витрат виробництва та інвестиційних проектів;
- 2) показники рентабельності продажів;
- 3) показники рентабельності капіталу та його частин.

Всі вказані показники можуть розраховуватися на основі балансового прибутку або чистого прибутку.

Найінформативнішим є показник рентабельності власного капіталу, який показує скільки гривень прибутку припадає на одну грн. власного капіталу [23, 24, 41].

1.3 Аналіз платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства

Фінансовий стан підприємства оцінюють з позиції короткострокової і довгострокової перспектив. У короткостроковій перспективі критеріями є ліквідність і платоспроможність підприємства (здатність своєчасно і в повному обсязі проводити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями) [21, 37].

Платоспроможність - це наявність у підприємства грошових коштів у кількості, достатній для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що вимагає негайного погашення [4, 20].

Основні показники ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Показники ліквідності і платоспроможності

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення
1	2	3
1. Функціонуючий капітал	$\frac{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання} - \text{основні засоби} - \text{поточні зобов'язання}}{\text{функціонуючий капітал}}$	Позитивне значення, зростання
2. Маневреність функціонуючого капіталу	$\frac{\text{грошові кошти}}{\text{функціонуючий капітал}}$	Зростання
3. Коефіцієнт покриття загальний	$\frac{\text{оборотні активи}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>1
4. Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{оборотні активи} - \text{запаси}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>0,6
5. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	$\frac{\text{грошові кошти}}{\text{поточні зобов'язання}}$	0,2...0,3
6. Частка оборотних коштів в активах	$\frac{\text{поточні активи}}{\text{усього активів (підсумок балансу)}}$	>2
7. Частка функціонуючого капіталу у покритті запасів	$\frac{\text{функціонуючий капітал (власні оборотні кошти)}}{\text{запаси}}$	
8. Коефіцієнт покриття запасів	$\frac{\text{стабільні джерела покриття}}{\text{запаси}}$	
9. Частка виробничих запасів в поточних активах	$\frac{\text{запаси}}{\text{поточні активи}}$	
10. Період інкасації дебіторської заборгованості	$\frac{\text{дебіторська заборгованість}}{\text{продаж в кредит: кількість днів в періоді}}$	

Продовження табл. 1.2

1	2	3
11. Тривалість кредиторської заборгованості	<i>кредиторська заборгованість / закупівлі: кількість днів в періоді</i>	
12. Коефіцієнт автономії (незалежності)	<i>власні кошти / майно підприємства</i>	$\geq 0,5$
13. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	<i>позикові кошти / власні кошти</i>	< 1
14. Відношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів	<i>нерозподілений прибуток / вся сума активів</i>	<i>Позитивне значення, зростання</i>
15. Оборотність матеріальних запасів	<i>виручка від реалізації / матеріальні запаси</i>	<i>Зростання</i>

В сучасних нестабільних умовах зовнішнього середовища фінансовий стан багатьох підприємств потрібно оцінювати систематично (не рідше одного разу в квартал) з позиції фінансової стійкості [34, 44].

Фінансова стійкість відображає довгострокову платоспроможність і характеризується співвідношенням власних і позикових коштів.

Але одного показника недостатньо, тому у світовій та вітчизняній практиці розроблена ціла система показників [6, 23, 38].

Для них не існує єдиних критеріїв, бо на них впливають різні чинники: галузева приналежність підприємства, порядок кредитування, структура джерел коштів, репутація підприємства та ін. Група показників фінансової стійкості представлена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Показники фінансової стійкості і стабільності

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення
1. Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	<i>довгострокові кредити / (власні кошти + довгострокові кредити)</i>	
2. Коефіцієнт маневреності власних коштів	<i>(власні кошти + довгострокові кредити - необоротні активи) / (власні кошти + довгострокові кредити)</i>	$> 0,3$
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства	<i>(вартість основних фондів - сума накопиченої амортизації) / підсумок балансу</i>	$> 0,3$

Продовження табл. 1.3

4. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	<i>власний капітал / активи</i>	$>0,5$
5. Коефіцієнт фінансової залежності	<i>активи / власний капітал</i>	<1
6. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<i>залучений капітал / підсумок балансу</i>	$\leq 0,5$
7. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	<i>довгострокові зобов'язання / (довгострокові зобов'язання + власний капітал)</i>	
8. Коефіцієнт структури залученого капіталу	<i>довгострокові зобов'язання / залучений капітал</i>	

Поряд з коефіцієнтним аналізом фінансової стійкості і платоспроможності використовують абсолютні показники фінансової стійкості і складають баланс ліквідності підприємства [39, 40].

Узагальненим показником фінансової стійкості є надлишок або нестача джерел коштів для формування оборотних активів. Він розраховується як різниця величини джерел коштів і відповідної величини запасів. Під час аналізу використовують кілька показників, які відображають різну ступінь охоплення засобів, показаних в балансі: наявність власних оборотних коштів (різниця величини джерел власного капіталу і величини необоротних активів); наявність власних і довгострокових зобов'язань джерел формування запасів (попередній показник збільшується на суму довгострокових кредитів); загальна величина основних джерел формування запасів (сума попереднього показника і короткострокових кредитів) [44].

Зазначеним трьом показникам відповідають три показника забезпеченості запасів джерелами їх формування: надлишок або нестача власних оборотних коштів; надлишок або нестача власних і довгострокових зобов'язань джерел формування запасів; надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів [43, 23].

Три останні показники дозволяють класифікувати фінансові ситуації за ступенем їхньої стійкості (абсолютна стійкість, нормальна стійкість, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан).

Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні коштів по активу, згрупованих за ступенем зменшення ліквідності, з короткостроковими зобов'язаннями по пасиву, які групуються за ступенем терміновості їх погашення (рис. 1.3) [10, 45].

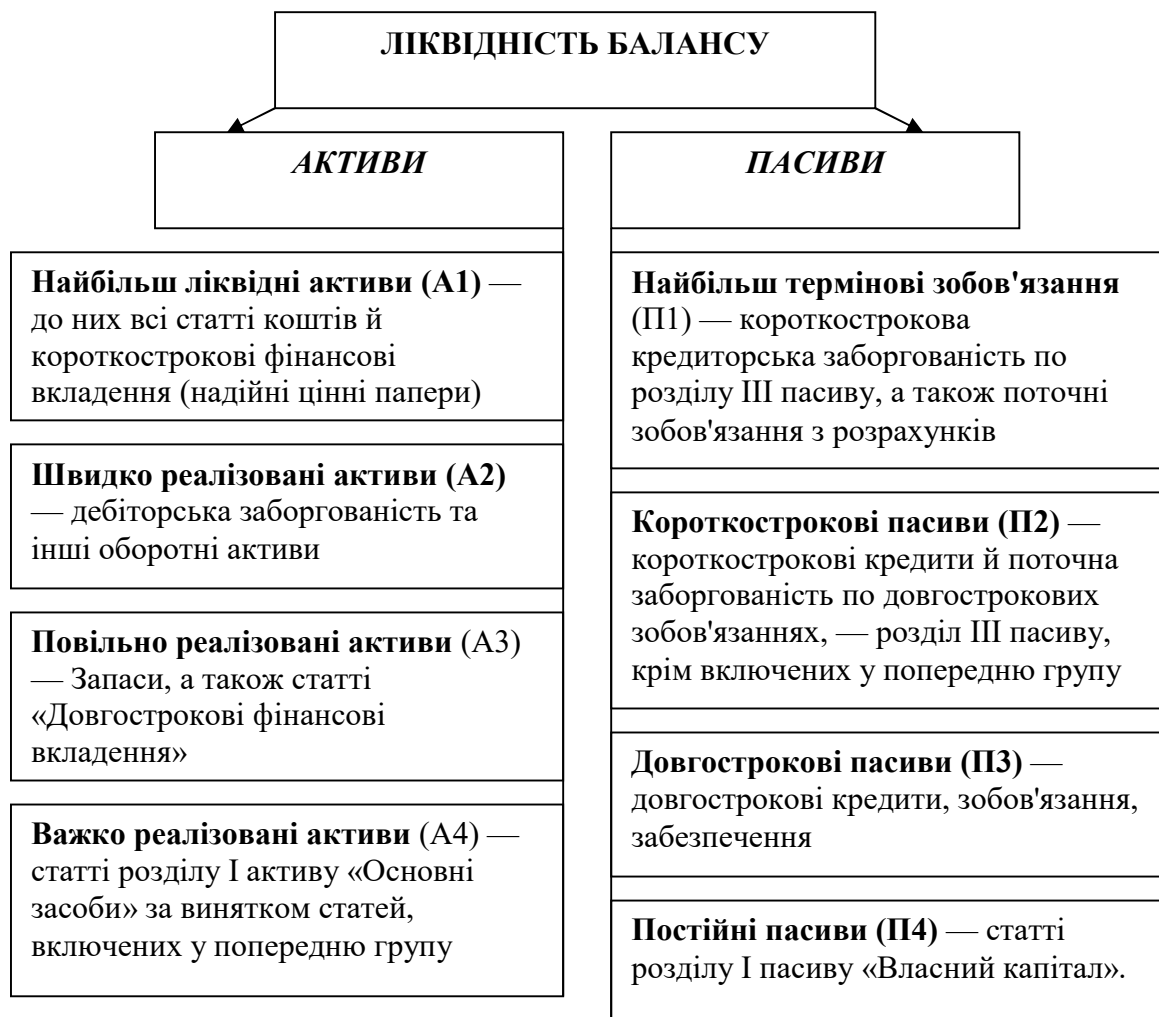

Рис. 1.3 - Поділ активів і пасивів підприємства на групи для визначення ліквідності балансу

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо:

$$A1 \geq P1; A2 \geq P2; A3 \geq P3; A4 \geq P4 \quad (1.1)$$

Вивчення співвідношень зазначених груп активів і пасивів за кілька періодів дозволить установити тенденції в структурі балансу і його ліквідності [42, 40].

Залежно від мети і завдань аналізу в кожному конкретному випадку вибирається оптимальний комплекс його видів, прийомів і показників.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ДОМІНАНТА»)

2.1 Коротка характеристика підприємства і загальний аналіз його фінансової звітності

Для аналізу фінансового стану підприємства в роботі використовувались дані ТОВ «Домінанта», де проходила виробнича практика. Застосовувалися такі форми фінансової звітності підприємства: «Баланс», «Звіт про фінансові результати» і примітки до фінансової звітності.

Майно підприємства (валюта балансу) за звітний період постійно зменшувалася з 10454 тис. грн. на початок 2018 року, до 5031 тис. грн. на кінець 2019 року. Тобто виходить, що за 2 роки майно підприємства зменшилось майже в 2 рази. У теорії це свідчить про погіршення фінансового стану підприємства.

Виручка підприємства від реалізації продукції і послуг теж постійно знижувалася. Так за 2017 рік вона становила 65100 тис. грн., за 2018 рік - вже всього 51462 тис. грн., а за 2019 рік - 46123 тис. грн. Для аналізу причин змін у майні підприємства складемо агрегований аналітичний баланс (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - Агрегований баланс підприємства, тис. грн.

Актив	На 1.01.2018	На 1.01.2019	На 1.01.2020	Пасив	На 1.01.2018	На 1.01.2019	На 1.01.2020
I. Необоротні активи	4792	1878	1977	I. Власний капітал	7047	3533	3506
II. Оборотні активи	6062	4555	3054	II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення	-	-	-
				III. Поточні зобов'язання та забезпечення	3807	2900	1528
III. Необоротні активи, утр. для продажу, та групи вибуття				IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	10454	6433	5031	Баланс	10454	6433	5031

З таблиці видно, що у ТОВ «Домінанта» за 2018-2019 роки зменшилася як величина необоротних активів, так і оборотні активи. У пасиві балансу спостерігається аналогічна картина - зменшення власного і короткострокового позикового капіталу підприємства.

Розрахуємо показник співвідношення необоротних і оборотних активів підприємства на 1.01.2018 р., 1.01.2019 р. і на 1.01.2020 р.:

$$K_{\text{с.а.2018}} = 4792 / 6062 = 0,79$$

$$K_{\text{с.а.2019}} = 1878 / 4555 = 0,41$$

$$K_{\text{с.а.2020}} = 1977 / 3054 = 0,65$$

Ми бачимо, що співвідношення необоротних і оборотних активів у підприємства постійно змінюється, що свідчить про невідпрацьованість політики підприємства щодо оптимізації величини основних засобів і запасів. На 1 грн. оборотних активів у підприємства припадає від 0,41 до 0,79 грн. основних коштів. Такий баланс підприємства можна назвати мобільним.

Для отримання повної та більш глибокої інформації про фінансовий стан підприємства та його динаміку складемо аналітичні таблиці 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 за формою, що містить показники структури, динаміки та структурної динаміки.

Аналіз даних таблиць 2.2 і 2.3 показує, що оборотні кошти підприємства зменшилися за 2018 рік на 25 %, а за 2019 рік - ще на 32,9 %.

Це сталося в 2018 році за рахунок зменшення величини запасів з 2140 до 1421 тис. грн. (або на 33,6 %), зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 2222 до 1516 тис. грн. (або на 31,8 %) і грошових коштів з 478 до 85 тис. грн. (або на 82,2 %).

При цьому дещо збільшилася дебіторська заборгованість за розрахунками з 1057 до 1199 тис. грн. (або на 13,4 %) і виникла нова стаття оборотних активів «Поточні фінансові інвестиції» в розмірі 177 тис. грн.

Таблиця 2.2 - Актив порівняльного аналітичного балансу ТОВ «Домінанта» за 2018 рік, тис. грн.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	В абсолютних величинах	У питомій вазі	У % до величини на початок року (гр. 6: гр. 2)	У % до зміни підсумку балансу (гр.6: підсумок. гр. 6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Основні засоби та інші необоротні активи	4792	1878	44,15	29,193	-2914	-14,957	-60,8	72,47
II. Оборотні активи	6062	4555	54,33	68,366	-1499	14,036	-25,4	33,91
- запаси	2140	1421	19,716	22,1	-719	2,373	-33,6	6,6
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2222	1516	20,472	23,566	-706	3,094	-31,8	17,56
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	1057	1199	9,738	18,638	142	8,9	13,4	-3,53
- поточні фінансові інвестиції	0	177	0	2,751	177	2,751	-	-4,40
- грошові кошти та їх еквіваленти	478	85	4,404	1,321	-393	-3,083	-82,2	9,77
- витрати майбутніх періодів	165	157	1,52	2,441	-8	0,921	-4,8	0,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття								
БАЛАНС	10854	6433	100	100	-4421	0,59	-40,7	100

Таблиця 2.3 - Актив порівняльного аналітичного балансу ТОВ «Домінанта» за 2019 рік, тис. грн.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	В абсолютних величинах	У питомій вазі	У % до величини на початок року (гр. 6: гр. 2)	У % до зміни підсумку балансу (гр.6: підсумок. гр. 6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Основні засоби та інші необоротні активи	1878	1977	29,193	39,296	99	10,10	5,3	-7,06
II. Оборотні активи	4555	3054	70,8	60,7	-1501	-10,1	-32,9	-107,1
- запаси	1421	818	22,089	16,259	-603	-5,83	-42,4	43,01
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1516	1027	23,566	20,413	-489	-3,15	-32,2	34,88
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	1199	184	18,638	3,657	-1015	-14,98	-84,6	72,4
- поточні фінансові інвестиції	177	0	2,751	0	-177	-2,75	-100	12,63
- грошові кошти та їх еквіваленти	85	750	1,321	14,908	665	13,59	782	-47,4
- витрати майбутніх періодів	157	275	2,441	5,466	118	3,03	75,1	-8,42
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття								
БАЛАНС	6433	5031	100	100	-1402	0,78	-21,8	100

У 2019 р. зменшення величини оборотних активів пов'язане із подальшим зменшенням запасів зі 4555 до 3054 тис. грн. (або на 32,9 %), зі зменшенням дебіторської заборгованості зі 1516 до 1027 тис. грн. (або на 32,2 %), зі зменшенням дебіторської заборгованості за розрахунками з 1199

до 184 тис. грн. (або на 84,6 %), крім того була анульована стаття «Поточні фінансові інвестиції». При цьому відбулося значне, на нашу думку, збільшення грошових коштів з 85 до 750 тис. грн. (або на 782 %). Але у порівнянні з 2018 роком, в 2019 році спостерігалось збільшення 1 розділу активу балансу зі 1878 до 1977 тис. грн. (або на 5,3 %).

Розглянемо зміни в пасиві балансу за 2018 -2019 роки (таблиці 2.4 і 2.5).

Таблиця 2.4 - Пасив порівняльного аналітичного балансу ТОВ «Домінанта» за 2018 рік, тис. грн.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	В абсолютних величинах	У питомій вазі	У % до величини на початок року (гр. 6: гр. 2)	У % до зміни підсумку балансу (гр.6: підсумок. гр. 6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Власний капітал	7047	3533	64,925	54,92	-3514	-10,005	-49,8	79,484
II. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання в тому числі:	3807	2900	35,1	45,1	-907	10,0	-23,8	-20,5
– поточні зобов'язання за розрахунками та інша	667	1134	6,145	17,628	467	11,483	70,0	-10,563
– кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2678	1331	24,673	20,69	-1347	-3,983	-50,2	30,468
- доходи майбутніх періодів	462	435	4,256	6,762	-27	2,506	-5,8	0,611
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття								
БАЛАНС	10854	6433	100	100	-4421	0	40,7	100

За 2018-2019 рр. в пасиві балансу спостерігалися такі зміни. Як вже говорилося вище, підсумок балансу постійно зменшувався, отже, якщо говорити фінансовою мовою, зменшувався і капітал підприємства.

Так за 2018 р капітал підприємства зменшився на 4421 тис. грн. або на 40,7 %. Це сталося через зменшення розмірів власного капіталу підприємства з 7047 до 3533 тис. грн. (або на 49,8 %), зменшення поточних зобов'язань з 3807 до 2900 тис. грн. (або на 23,8 %) за всіма статтями, у тому числі і за доходами майбутніх періодів з 462 до 435 тис. грн. (або на 5,8 %).

Таблиця 3.5 - Пасив порівняльного аналітичного балансу ТОВ «Домінанта» за 2019 рік, тис. грн.

Актив	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	В абсолютних величинах	У питомій вазі	У % до величини на початок року (гр. 6: гр. 2)	У % до зміни підсумку балансу (гр.6: підсумок. гр. 6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Власний капітал	3533	3506	54,92	69,646	-27	14,726	-0,7	1,93
II. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання в тому числі:	2900	1525	38,318	22,269	-1375	-16,049	-47,4	98,07
– поточні зобов'язання за розрахунками та інші	1134	927	17,628	18,415	-207	0,787	-18,3	14,796
– кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1331	191	20,69	3,854	-1140	-16,836	-85,6	81,272
- доходи майбутніх періодів	435	407	6,762	8,085	-28	1,323	-6,4	2,001
БАЛАНС	6433	5031	100	100	-1402	0	-21,7	100

У 2019 році капітал підприємства знову зменшувався, але вже не в такому великому розмірі. Так власний капітал зменшився на 27 тис. грн. (або на 0,7 %), поточні зобов'язання зменшилися на 1375 тис. грн. (або на 47,4 %).

Всі ці розрахунки свідчать про погіршення фінансового стану підприємства, яке проявляється в зменшенні активів підприємства і відповідно його капіталу, як власного, так і позикового.

Для більш детального вивчення статей оборотних активів підприємства складаємо таблиці 2.6 і 2.7. Із усіх статей запасів у підприємства є лише виробничі запаси і товари.

Таблиця 2.6 - Аналітична таблиця стану запасів підприємства за 2018 рік, тис. грн.

Статті запасів	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 66) 100
Виробничі запаси	1184	488	55,3	34,3	-696	-21,0	-58,8	218,18
Товари	956	933	44,7	65,4	-23	20,7	-2,4	-3,2
Загальна величина	2140	1421	100	100	-719	0	-33,6	100

Таблиця 2.7 - Аналітична таблиця стану запасів підприємства за 2019 рік, тис. грн.

Статті запасів	Абсолютні величини		Питома вага		Зміни			
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах (3-2)	в питомій вазі (5-4)	в% до величини на початок періоду (6: 2) 100	в% до зміни підсумку балансу (6: 66) 100
Виробничі запаси	488	748	34,3	91,4	260	57,10	53,2	-43,12
Товари	933	70	65,7	8,6	-863	-57,10	-92,5	143,12
Загальна величина	1421	818	100	100	-60,3	0	-42,4	100

Як видно з таблиць 2.6 і 2.7 за 2018 рік виробничі запаси скоротилися більше, ніж в два рази з 1184 до 488 тис. грн., а товари лише на 23 тис.грн. (або на 2,4%) з 956 до 933 тис. грн. В загальному підсумку відбулося зменшення запасів підприємства на 719 тис.грн. або на 33,6 %.

У 2019 р відбулася зворотна ситуація, відповідно до якої виробничі запаси збільшилися на 260 тис. грн. (або на 53,2%), товари зменшилися на 863 тис. грн. (або на 92,5 % по відношенню до величини на початок періоду).

Все сказане підтверджує відсутність у підприємства чітко вираженою політики управління оборотними активами і визначення їх оптимального розміру. Виходячи з попереднього аналізу балансу підприємства, можна говорити про погіршення фінансового стану підприємства. У наступному підрозділі розглянемо положення на підприємстві більш докладно, провівши коефіцієнтний аналіз майнового стану підприємства, його рентабельності, прибутковості і ділової активності.

2.2 Аналіз використання основних фондів, рентабельності, ділової активності ТОВ «Домінанта»

Спершу розрахуємо коефіцієнти, що характеризують майновий стан підприємства, для зручності їх сприйняття, розрахунки проведемо в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 - Показники майнового стану підприємства

Показник	На 1.01.2018 р	На 1.01.2019 р	На 1.01.2020 р
Сума господарських коштів підприємства	10854	6433	5031
Частка активної частини основних засобів	$4386 / 6266 = 0,69$	$4127 / 5501 = 0,75$	$4063 / 5827 = 0,7$
Коефіцієнт зносу	$3858 / 6266 = 0,62$	$4053 / 5501 = 0,74$	$4291 / 5827 = 0,74$
Питома вага швидкоореалізованих активів	$(1184 + 956) / 10854 = 0,197$	$(488 + 933) / 6433 = 0,22$	$(748 + 70) / 5031 = 0,162$
Коефіцієнт оновлення основних засобів (інтегральний)	-	тільки вибували	$326 / 5827 = 0,056 = 5,6\%$

Вартість активної частини основних засобів у вартості основних засобів протягом двох років збільшувалася в абсолютній величині, а у %-му відношенні практично не змінилася. Зате виріс коефіцієнт зносу основних засобів з 0,62 (або 62 %) на 1.01.2018 р. до 0,74 (або 74 %) на 1.01.2020 р. (хоча і так видно, що основні засоби і так сильно зношені). На кінець 2019 р. зменшилася питома вага швидкоореалізованих активів, що свідчить про погіршення платоспроможності підприємства. Але все ж особливу тривогу викликають зношені основні засоби, які підприємство практично не оновлює, так інтегральний коефіцієнт оновлення основних засобів склав в 2019 р. - 5,6 %, а до цього основні засоби тільки вибували.

Показники ділової активності розраховуємо в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 - Показники ділової активності

Показник	Формула для розрахунку	На 1.01.2018 р.	На 1.01.2019 р.	На 1.01.2020 р.
1. Загальна оборотність капіталу	<i>виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) / підсумок балансу</i>	65100 / 10854 = 6,0	51464 / 6433 = 8,0	46123 / 5031 = 9,17
2. Оборотність мобільних засобів	<i>виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) / (підсумок 2 розділу активу балансу)</i>	65100 / (5897 + 165) = 10,74	51464 / (4398 + 157) = 11,3	46123 / (2779 + 275) = 15,1
3. Оборотність матеріальних оборотних коштів	<i>виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) / підсумок 2 розділу активу балансу за вирахуванням витрат майбутніх періодів</i>	65100 / 5897 = 11,04	51464 / 4398 = 11,7	46123 / 2779 = 16,6
4. Оборотність товарів	<i>виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / товари</i>	65100 / 956 = 68,1	51464 / 933 = 55,16	46123 / 70 = 658,9
5. Оборотність дебіторської заборгованості	<i>виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / дебіторська заборгованість</i>	65100 / 3279 = 19,85	51464 / 2715 = 18,96	46123 / 1211 = 38,08
6. Середній термін обороту дебіторської заборгованості	<i>360 * дебіторська заборгованість / виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)</i>	18,13	18,98	9,4
7. Оборотність кредиторської заборгованості	<i>виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / кредиторська заборгованість</i>	65100 / 2678 = 24,3	51464 / 1331 = 38,67	46123 / 191 = 237,7

Продовження таблиці 2.9

8. Середній термін обороту кредиторської заборгованості	360 * кредиторська заборгованість / виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14,8	9,3	1,5
9. Фондовіддача основних засобів та інших необоротних активів	виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / підсумок 1 розділу активу балансу	65100 / 4792 = 13,58	51464 / 1878 = 27,4	46123 / 1977 = 23,3
10. Оборотність власного капіталу	виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) / підсумок 1 розділу пасиву балансу	65100 / 7047 = 9,23	51464 / 3533 = 14,5	46123 / 3506 = 13,2

Незважаючи на погіршення показників діяльності підприємства в попередніх розрахунках, ділова активність підприємства, можна сказати, порадувала.

Так покращилися практично всі розраховані показники оборотності. Наприклад, оборотність капіталу з 6 оборотів на 1.01.2018 р. зросла до 9,2 оборотів на 1.01.2020 р., оборотність власного капіталу - з 9,2 до 13,2 обороту, оборотність матеріальних оборотних коштів - з 11 до 16,6 обороту, оборотність товарів - з 68,1 до 658,9 оборотів, оборотність дебіторської заборгованості - з 19,9 до 38,1 обороту (тобто тривалість одного обороту знизилася з 18 до 9 днів), оборотність кредиторської заборгованості - з 24,3 до 237,7 оборотів (тобто тривалість її обороту зменшилася з 15 до 1,5 днів).

Фондовіддача основних засобів за аналізований період зросла з 13,58 до 23,3 грн. на 1 грн. виручки від реалізації продукції, робіт, послуг, що свідчить про поліпшення діяльності підприємства.

Чистий прибуток підприємства, як і показники виручки від реалізації продукції, теж змінювався за роками нерівномірно.

Так, на кінець 2017 року був збиток 250 тис.грн., на кінець 2018 року підприємство отримало прибуток 900 тис.грн., а на кінець 2019 року – знову прибуток 470 тис.грн. Таким чином, показники рентабельності розрахуємо за 2018 та 2019 роки.

Таблиця 2.10 - Показники рентабельності

Показник	На 1.01.2018 р	На 1.01.2019 р	На 1.01.2020 р
Рентабельність капіталу	-	900/6433=0,14	470/5031=0,093
Рентабельність власного капіталу	-	900 / 3533 = 0,25	470 / 3506 = 0,134
Рентабельність продажів	-	900 / 51464 = 0,017	470 / 46123 =0,01

Розрахунок показав, що підприємство працює рентабельно останні 2 роки, крім того, показники рентабельності капіталу підприємства та рентабельності власного капіталу перевищують середні показники по аналогічним підприємствам.

У таблиці 2.11 розглянемо докладніше стан кредиторської заборгованості підприємства.

Таблиця 2.10 - Аналіз стану та структури кредиторської заборгованості

Розрахунки з кредиторами	На 1.01.2018		На 1.01.2019		Зміна за 2018 рік		На 1.01.2020		Зміна за 2019 рік	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%
1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2678	80,06	1331	54,00	-1347	-26,1	194	17,31	-1137	-36,69
2. Поточні зобов'язання за розрахунками:										
- за авансами одержаними	1	0,03	1	0,04	0	0,01	1	0,09	0	0,05
- з бюджетом	244	7,29	168	6,82	-76	-0,48	501	44,69	333	37,88
- з позабюджетних платежів	11	0,33	11	0,45	0	0,12	11	0,98	0	0,54
- зі страхування	84	2,51	86	3,49	2	0,98	109	9,72	23	6,23
- з оплати праці	203	6,07	200	8,11	-3	2,04	264	23,55	64	15,44
- з учасниками	0	0,00	493	20,00	493	20,0	0	0,00	-493	-20,00
інші поточні зобов'язання	124	3,71	175	7,10	51	3,39	41	3,66	-134	-3,44
всього	3345	100,0	2465	100,0	-880	0,00	1121	100,0	-1344	0,00

В цілому кредиторська заборгованість за період зменшилася з 3345 до 1121 тис. грн.

І якщо на початок і кінець 2018 р основну частку її становила кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (80 і 54 % відповідно), то на кінець 2019 р. картина змінилася і основну частку кредиторської заборгованості склала кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (44,7 %) і з оплати праці - 23,6 %.

Наявність у підприємства заборгованості перед бюджетом і з оплати праці негативно характеризує ситуацію на підприємстві, і такі види заборгованості вважаються для підприємства неприпустимими. Взагалі ж зниження кредиторської заборгованості для підприємств в теорії вважається позитивною тенденцією, але, на нашу думку, для підприємства невігідно її сильне зменшення, тому що йому вигідніше користуватися чужими грошима і не платити при цьому відсотки за кредит.

У наступному розділі ми приділимо увагу аналізу платоспроможності підприємства, його ліквідності та фінансовій стійкості і зробимо остаточні висновки про фінансовий стан підприємства.

2.3 Аналіз платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства «Домінанта»

Власний капітал підприємства за звітний період зменшився, що може стати причиною невеликого зниження фінансової стійкості підприємства. Щоб прояснити ситуацію розрахуємо абсолютні показники фінансової стійкості підприємства на початок і кінець періоду, а потім на їх підставі побудуємо тривимірний показник фінансової стійкості.

Перший показник - наявність власних оборотних коштів:

$$OЗ_{вл. 2018} = 7047 - 4792 = 2255 \text{ тис. грн.}$$

$$OЗ_{вл. 2019} = 3533 - 1878 = 1655 \text{ тис. грн.}$$

$$OЗ_{вл. 2020} = 3506 - 1977 = 1529 \text{ тис. грн.}$$

Другий показник - наявність власних коштів і довгострокових джерел коштів буде розрахований аналогічно першим показником, тому що у підприємства немає довгострокових позикових коштів:

$$OЗ_{вл+д.2018} = 2255 \text{ тис. грн.}$$

$$OЗ_{вл+д.2019} = 1655 \text{ тис. грн.}$$

$$OЗ_{вл+д.2020} = 1529 \text{ тис. грн.}$$

Третій показник - загальна величина основних джерел формування запасів і витрат:

$$OZ_{2018} = 7047 + 3345 - 4792 = 5600 \text{ тис. грн.}$$

$$OZ_{2019} = 3533 + 2465 - 1878 = 4120 \text{ тис. грн.}$$

$$OZ_{2020} = 3506 + 1118 - 1977 = 2647 \text{ тис. грн.}$$

Складаємо для наочності таблицю 2.12.

Таблиця 2.12 - Розрахунок тривимірного показника фінансової стійкості підприємства

показники	На 1.01.2018 р	На 1.01.2019 р	Зміни за 2018 рік	На 1.01.2020 р	Зміни за 2019 рік
1. Джерела власних коштів	7047	3533	-3514	3506	-27
2. Основні засоби та інші необоротні активи	4792	1878	-2914	1977	99
3. Наявність власних оборотних коштів (ряд.1-ряд.2)	2255	1655	-600	1529	-126
4. Довгострокові кредити і позикові кошти	0	0	0	0	0
5. Наявність власних і довгострокових позикових і з джерел формування з а пасів і витрат (ряд.3 + ряд.4)	2255	1655	-600	1529	-126
6. Короткострокові кредити і позикові кошти	3345	2465	-880	1118	1347
7. Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (ряд.5 + ряд.6)	5600	4120	-1480	2647	-126
8. Загальна величина запасів і витрат	2140	1421	-719	818	-603
9. Надлишок (+) або недолік (-) власних оборотних коштів (ряд.3-ряд.8)	115	234	119	711	477
10. Надлишок (+) або недолік (-) власних і борг про термінових позикових джерел формування запасів і витрат (ряд.5-ряд.8)	115	234	119	711	477
11. Надлишок (+) або недолік (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (ряд.7-ряд.8)	3460	2699	-1161	1829	870
12. Трикомпонентний показник типу фінансової ситуації (S = S (ряд.9), S (ряд.10), S (ряд.11))	(1, 1, 1)	(1, 1, 1)	x	(1, 1, 1)	x

Виходячи з показників, розрахованих в таблиці 2.12 можна говорити про стійкість фінансового стану підприємства, яке, незважаючи на всі катаклізми з його капіталом, повністю забезпечено власними оборотними

коштами і знаходиться в стані абсолютної стійкості, про що свідчить кодування типів фінансових ситуацій як на 1.01.2018 р., так і на 1.01.2020 року.

Тепер перейдемо до аналізу ліквідності балансу підприємства. Розпишемо складові активів за ступенем ліквідності.

Найбільш ліквідні активи (A1) - грошові кошти:

$$A1_{2018} = 373 \text{ тис. грн.}$$

$$A1_{2019} = 16 \text{ тис. грн.}$$

$$A1_{2020} = 712 \text{ тис. грн.}$$

Швидко реалізовані активи (A2) - дебіторська заборгованість:

$$A2_{2018} = 2222 + 3 + 82 + 17 + 955 = 3279 \text{ тис. грн.}$$

$$A2_{2019} = 1516 + 10 + 207 + 17 + 965 + 177 = 2892 \text{ тис. грн.}$$

$$A2_{2020} = 1027 + 129 + 17 + 38 = 1211 \text{ тис. грн.}$$

Повільно реалізовані активи (A3) - запаси підприємства:

$$A3_{2018} = 1184 + 956 + 105 + 1579 + 165 = 3989 \text{ тис. грн.}$$

$$A3_{2019} = 488 + 933 + 69 + 157 + 159 = 1806 \text{ тис. грн.}$$

$$A3_{2020} = 748 + 70 + 132 + 38 + 275 = 1263 \text{ тис. грн.}$$

Важко реалізовані активи (A4):

$$A4_{2018} = 2408 + 306 + 1 + 353 + 145 = 3213 \text{ тис. грн.}$$

$$A4_{2019} = 1448 + 118 + 1 + 152 = 1719 \text{ тис. грн.}$$

$$A4_{2020} = 1536 + 171 + 1 + 137 = 1845 \text{ тис. грн.}$$

Аналогічно розраховуємо зобов'язання підприємства і результати заносимо до таблиць 2.13 та 2.14.

Найбільш термінові зобов'язання (П1) - кредиторська заборгованість і короткострокові зобов'язання за розрахунками:

$$П1_{2018} = 2678 + 1 + 244 + 11 + 84 + 203 + 124 = 3345 \text{ тис. грн.}$$

$$П1_{2019} = 1331 + 1 + 168 + 11 + 86 + 200 + 493 + 175 = 2465 \text{ тис. грн.}$$

$$П1_{2020} = 1121 \text{ тис. грн.}$$

Короткострокових пасивів (П2) (короткострокових кредитів банку) у підприємства немає.

Довгострокові пасиви (ПЗ) – довгострокових зобов'язань немає, але сюди відносять ще доходи майбутніх періодів:

$ПЗ_{2018} = 462$ тис. грн.

$ПЗ_{2019} = 435$ тис. грн.

$ПЗ_{2020} = 407$ тис. грн.

Постійні пасиви (П4) – власний капітал підприємства:

$П4_{2018} = 7047$ тис. грн.

$П4_{2019} = 3533$ тис. грн.

$П4_{2020} = 3506$ тис. грн.

Складаємо аналітичні таблиці 2.13 і 2.14:

Таблиця 2.12 - Ліквідність балансу підприємства за 2018 рік

АКТИВ	На початок періоду	На кінець періоду	ПАСИВ	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок або нестача		У % до величини підсумку групи балансу	
						На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду
1. Найбільш ліквідні активи	373	16	1. Найбільш термінові зобов'язання	3345	2465	-2972	-2449	-88,85	-99,3
2. Швидко реалізовані активи	3279	2892	2. Коротко-строкові пасиви	0	0	3279	2892	0	0
3. Повільно реалізовані активи	3989	1806	3. Довго-строкові пасиви	462	435	3527	1371	763,42	315,2
4. Важко реалізовані активи	3213	1719	4. Постійні пасиви	7047	3533	-3834	-1814	-54,41	-51,3
БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	10854	6433	БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	10854	6433	0	0	0	0

Таблиця 2.13 - Ліквідність балансу підприємства за 2019 рік

АКТИВ	На початок періоду	На кінець періоду	ПАСИВ	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок або нестача		У% до величини підсумку групи балансу	
						На початок періоду	На кінець періоду	На початок періоду	На кінець періоду
1. Найбільш ліквідні активи	16	712	1. Найбільш термінові зобов'язання	2465	1121	-2449	-409	-99,35	-36,48
2. Швидко реалізовані активи	2892	1211	2. Коротко-строкові пасиви	0	0	2892	1211	-	-
3. Повільно реалізовані активи	1806	1263	3. Довго-строкові пасиви	435	407	1371	856	315,17	211,54
4. Важко реалізовані активи	1719	1845	4. Постійні пасиви	3533	3506	-1811	-1666	-51,34	-47,52
БАЛАНС (ряд.1+ряд.2+ряд.3+ряд.4)	6433	5031	БАЛАНС (ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4)	6433	5034	0	-3	0	-0,047

На підставі даних таблиць 2.13 і 2.14 можна зробити висновки про ліквідність балансу підприємства. На 1.01.2018 р. баланс підприємства по ліквідності виглядав би наступним чином: $A1 < П1$; $A2 \geq П2$; $A3 \geq П3$; $A4 < П4$. Аналогічним чином він зводиться і на 1.01.2019 р. і на 1.01.2020 р., тобто не можна баланс даного підприємства назвати абсолютно ліквідним, що ще раз підтверджує, що підприємству недостатньо стабільності у роботі.

У таблиці 2.15 розрахуємо показники ліквідності і платоспроможності підприємства на початок і кінець 2018 і 2019 років.

Таблиця 2.15 - Показники ліквідності і платоспроможності

Показник	На 1.01.2018 р.	На 1.01.2019 р.	На 1.01.2020 р.
1. Функціонуючий капітал	7047-4792-3345 = -1090	3533-1878-2465 = -810	3506-1977-1118 = 411
2. Маневреність функціонуючого капіталу (> 0,3)	-	-	712 / 411 = 1,73
3. Коефіцієнт покриття поточний (>1)	373 / 3345 = 0,11	16 / 2465 = 0,006	712 / 1118 = 0,64
4. Коефіцієнт покриття загальний (> 2)	(373+ 3279) / 3345 = 1,09	(16 + 2715) / 2465 = 1,11	(712+ 1211) / 1118 = 1,72
5. Частка оборотних коштів в активах	54,33%	68,37%	55,24%

Продовження табл. 2.15

6. Частка виробничих запасів в поточних активах	2140 / 6062 = 0,35	1421 / 4555 = 0,31	818 / 3054 = 0,27
7. Частка функціонуючого капіталу в покритті запасів (> 0,6-0,8)	-	-	411 / 818 = 0,5
8. Коефіцієнт автономії (незалежності)	0,64	0,55	0,7
9. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів (<1)	3345 / 7047 = 0,47	2465 / 3533 = 0,7	1118 / 3506 = 0,32
10. Відношення нерозподіленого прибутку до всієї суми активів	2175 / 10854 = 0,2	657 / 6433 = 0,1	630 / 5031 = 0,13

Величина функціонуючого капіталу підприємства була негативною на початок і кінець 2018 р і тільки до кінця 2019 р стала позитивною, що свідчить про поліпшення платоспроможності підприємства. Через негативну величину функціонуючого капіталу неможливо було розрахувати і маневреність функціонуючого капіталу, а тому цей показник був нами розрахований тільки на кінець 2019 р і склав 1,73 (що вище нормативного значення і позитивно характеризує діяльність підприємства).

Поточний коефіцієнт покриття на всі розраховані дати знаходиться в межах нижче норми, тобто грошові кошти підприємства не покривають його поточних зобов'язань.

Це ж стосується і загального коефіцієнта покриття - він менше норми (і тільки до кінця 2019 року наближається до неї, рівний 1,72), тобто грошові кошти та дебіторська заборгованість підприємства не покривають короткострокові позикові кошти.

Як вже говорилося вище, у підприємства постійно змінюється як абсолютна величина, так і питома вага оборотних коштів, що ще раз підтверджує відсутність чіткої стратегії управління оборотними коштами.

Зате підприємство можна назвати фінансово незалежним. Тобто його власні кошти перевищують 50 % в капіталі підприємства. Це підтверджує і коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів, тобто позикові повністю покриваються власними.

З іншого боку, саме збільшення позикового капіталу і в зв'язку з цим одночасне збільшення майна підприємства дозволило б підприємству підвищити ефективність своєї діяльності і оновити основні фонди.

Показники фінансової стійкості і стабільності розраховуються в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 - Показники фінансової стійкості і стабільності

Показник	На 1.01.2018р.	На 1.01.2019 р.	На 1.01.2020 р.
1. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства ($> 0,3$)	2408 / 10854 = 0,22	1448 / 6433 = 0,23	1536 / 5031 = 0,3
2. Коефіцієнт концентрації власного капіталу ($\geq 0,5$)	0,64	0,55	0,7
3. Коефіцієнт фінансової залежності	1,56	1,82	1,43
4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу ($< 0,5$)	0,31	0,38	0,22

Розглянемо розраховані показники. Так коефіцієнт реальної вартості основних фондів у вартості майна підприємства протягом 2018 р був менше норми і лише до кінця 2019 р досяг її, що ще раз доводить необхідність оновлення основних фондів підприємства.

Решта розраховані в цій таблиці коефіцієнти вказують на фінансову стійкість і стабільність фінансового стану підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що незважаючи на зменшення майна підприємства і його капіталу, ділова активність його не тільки не зменшилася, а й, навпаки, зросла. Всі розраховані фінансові показники вказують на поліпшення використання майна, що залишилося і капіталу підприємства. Тобто на короткостроковому етапі фінансовий стан підприємства не викликає побоювань, а підприємству і його фінансовим менеджерам треба зайнятися розробкою довгострокової фінансової стратегії, яка повинна включати оптимізацію майна підприємства, величини його оборотних активів, розробку довгострокової позикової політики, політики модернізації та оновлення основних фондів і т.д . Тоді і в довгостроковому періоді у підприємства не буде ніяких проблем.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВ ЙОГО РОЗВИТКУ

Зазвичай для покращання фінансового стану підприємства різні джерела пропонують наступні напрямки. Мі обрали ті, що можуть допомогти ТОВ «Домінанта», яке аналізувалось у другому розділі роботи.

В першу чергу, оптимізація або зменшення витрат підприємства, метою чого є попередження зменшення прибутку підприємства. Всі науковці схиляються тут до необхідності ефективного контролю витрат. А це можливе лише шляхом впровадження на підприємстві управлінського обліку та систем бюджетування. Про необхідність проведення таких заходів на ТОВ «Домінанта» говорить також не відпрацьована менеджментом підприємства політика управління запасами, замовленнями, реалізацією продукції (про що йшла мова у другому розділі роботи).

По-друге, проведення оптимізації запасів підприємства, що передбачає їх розподіл за ступенем важливості, зменшення запасів, які є некритичними для функціонування підприємства, оптимізацію поставок і логістики, а також складської діяльності (зберігання, перерозподіл площ, комп'ютеризація складу тощо).

По-третє, отримання додаткових коштів від використання основних фондів. Додаткові кошти можна отримати від продажу не використовуваних основних фондів або від здачі майна підприємства в оренду (найчастіше приміщень або станків). Майно, яке не використовується і не здається в оренду краще законсервувати.

Крім того, здача майна в оренду може збільшити кошти на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству отримувати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування своєї поточної діяльності. А такі позики надаються лише платоспроможним підприємствам, у яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі.

Вчетверте, до покращання фінансового стану підприємства може призвести зменшення дебіторської заборгованості. Покращання розрахунків покупцями можна стимулювати шляхом надання додаткових знижок за швидкість розрахунків.

Якщо ж проблема зростання дебіторської заборгованості полягає у затримання оплати без очевидних причин, можна встановити формальні «ліміти кредиту» на кожного клієнта, які будуть залежати від його платіжної дисципліни, фінансового стану, потреб підприємства у грошових коштах на даному етапі.

Доцільно також звернути увагу на те, що для покращання свого фінансового стану підприємство повинно покращити реалізацію продукції, що застоюється на складах. Одним з напрямків вирішення цієї проблеми є створення пунктів або магазинів роздрібної торгівлі. Додаткова реалізація через роздрібні мережі може призвести до зростання прибутку та збільшення оборотності запасів або товарів. Впровадження вказаних заходів дозволить скоротити термін реалізації товарів та прискорити розрахунки з кредиторами.

По-п'яте, внесення змін у структуру боргових зобов'язань. У теорії вважається, що підприємству краще користуватися довгостроковими кредитами, ніж короткостроковими. Це покращить ліквідність підприємства та його платоспроможність у подальшій діяльності. Тобто якщо у підприємства є можливість отримання довгострокового кредиту, то краще користуватися ним. Для збільшення фінансової стійкості підприємства краще змінити структуру капіталу з переведення короткострокової заборгованості та довгострокові.

Вшосте, необхідне управління також і кредиторською заборгованістю, щоб запобігти неконтрольованому відтоку грошових коштів. Управління кредиторською заборгованістю передбачає ранжування постачальників підприємства за їх критичністю і важливістю для підприємства. Крім того, не потрібно допускати заборгованість з податків та соціального страхування,

щоб не отримати додаткові витрати у вигляді фінансових санкцій за невчасну їх сплату.

Всьоме, якщо у підприємства недостатньо власних коштів та довгострокових джерел, необхідно скоригувати або скоротити заходи щодо капітальних вкладень, оновлення устаткування, розширення виробництва.

Увосьме, необхідно переглянути маркетингову програму підприємства з позиції зростання обсягів продажів, збільшення клієнтської бази, щоб забезпечити надходження додаткової виручки від реалізації продукції.

Наступним кроком покращання обсягів продажів, а відповідно і фінансового стану підприємства, може стати розроблення і виробництво нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво популярних товарів, що дасть можливість стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Удев'яте, ефективним для підприємства може бути удосконалення та оптимізація управління оборотними активами. Це стосується як управління запасами, їх нормування та оптимізації, так і управління фондами обігу (скорочення термінів розрахунків, відвантаження, проходження платіжних документів тощо).

У десяте, прогнозування фінансового стану та руху грошових коштів.

Нагадаємо, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо останнє не отримує прибутку у розмірах, які забезпечують потрібний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та його соціальної сфери.

Можна провести пошук резервів для покращення фінансового стану підприємства шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності.

Система засобів та заходів щодо підтримки фінансового стану на високому рівні повинна передбачати:

– постійний моніторинг зовнішнього середовища та внутрішнього стану підприємства;

- розроблення заходів із зменшення зовнішньої вразливості підприємства та залежності від зовнішнього впливу;
- розроблення попереджувальних планів та здійсненні попередніх заходів для їх забезпечення при виникненні проблемних ситуацій;
- при виникненні кризової ситуації або прийнятті ризикових і нестандартних рішень впровадження планів практичних заходів для врахування відхилень при нестандартному розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Саме наведені заходи зможуть допомогти ТОВ «Домінанта» покращити свій фінансовий стан або забезпечити стабільність роботи підприємства у майбутньому.

ВИСНОВКИ

За результатами дипломної роботи можна зробити такі висновки.

Метою аналізу і оцінки фінансового стану є не лише встановлення сучасної ситуації щодо фінансового стану, але й розроблення заходів, спрямованих на його покращання. Завданнями аналізу фінансового стану є одержання невеликої кількості найінформативніших (ключових) параметрів, які відображують його об'єктивну картину: розмір прибутків і збитків, зміни в структурі активів і пасивів, зміни у дебіторській і кредиторській заборгованості тощо.

Основними методиками аналізу фінансового стану є вертикальний, горизонтальний, порівняльний, трендовий, факторний та коефіцієнтний аналізи.

Оцінка фінансового стану може бути проведена з різним ступенем деталізації, що залежить від мети аналізу, наявної інформації, програмного і технічного забезпечення.

Найчастіше виділяють експрес-аналіз та поглиблений аналіз. При поглибленому аналізі зазвичай зосереджуються на таких напрямках аналізу фінансового стану: загальний аналіз балансу підприємства, аналіз майнового стану, аналіз фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності, аналіз заборгованості підприємства, його ділової активності та рентабельності.

Проведений у другому розділі роботи фінансовий аналіз по підприємству «Домінанта» показав наступне. Незважаючи на зменшення майна підприємства і його капіталу, ділова активність його не тільки не зменшилася, а й, навпаки, зросла. Всі розраховані фінансові показники вказують на поліпшення використання майна, що залишилося і капіталу підприємства. Тобто на короткостроковому етапі фінансове становище підприємства не викликає побоювань, а підприємству і його фінансовим менеджерам треба зайнятися розробкою довгострокової фінансової стратегії, яка повинна включати оптимізацію майна підприємства, величини його

оборотних активів, розробку довгострокової позикової політики, політики модернізації та оновлення основних фондів і т.д . Тоді і в довгостроково періоді у підприємства не буде ніяких проблем.

У третьому розділі роботи визначено шляхи покращання фінансового стану підприємства.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Iliashenko, S. Fiscal decentralization: the Poland experience and Ukrainian prospects of implementation / S. Iliashenko, K. Iliashenko, T. Iliashenko // *Przegląd Nauk Stosowanych*. - 2016. - #8. P. 21-35.
2. Андрющенко І. Є. Аналіз фінансової стійкості підприємства в межах концепції оцінювання його життєздатності [Текст] / І. Є. Андрющенко // *Держава та регіони. Економіка та підприємство*. – 2015. – N 6. – С. 44-48.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика [Текст]/ Базилінська О.Я. -К.:Центр учбової літератури, 2009.-328 с.
4. Борецька Н. П. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства [Текст] / Н. П. Борецька, К. В. Міщенко // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2016. – № 20. – С. 63-66.
5. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами на основі стейкхолдерського підходу [Текст] : звіт про НДР (остаточний) / кер. О.О. Захаркін. - Суми : СумДУ, 2018. - 79 с.
6. Голов, С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції [Текст] / С. Голов // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2014. – № 1. – С. 3-17.
7. Добровський В.М. Звітність підприємств: Навч.-метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2004.
8. Економічне обґрунтування реінжинірингу бізнес-процесів як елементу процесорієнтованої системи управління на виробничому підприємстві: звіт про НДР (заключний)/ Кер.: Л.М.Таранюк. - Суми: СумДУ, 2010. - 287 с.
9. Ильяшенко Т.А. Проблемы составления бюджетов предприятия [Текст] / Т.А. Ильяшенко, К.В. Ильяшенко // *Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту присвяченої Дню науки в Україні та 60-річчю СумДУ, 21-25 квітня 2008 р.* - Суми: СумДУ, 2008. - Т.2. - С. 93.

10. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. – Київ: Знання-Прес, 2000. – 207 с.
11. Ілляшенко Т.О. Знос як джерело оновлення, формування та функціонування основного капіталу та шляхи його покращання [Текст] / Т.О. Ілляшенко, Т.М. Лівацька // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. - 2007. - №1. - С. 136-143.
12. Ілляшенко, Т.О. Оцінка фінансових ризиків підприємства на базі бухгалтерської звітності [Текст] / Т.О. Ілляшенко, А.В. Макарова // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 237-239.
13. Ілляшенко Т.О. Проведення санації підприємств [Текст] / Т.О. Ілляшенко, О. Бондар // Економічні проблеми сталого розвитку : тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, 20-29 квітня 2006 р. — Суми : СумДУ, 2006. — Т.1. — С. 10.
14. Карпіщенко Т. О., Карпіщенко О. І., Ілляшенко К. В. Науково-методичні основи удосконалення економічного механізму розвитку еколого-інноваційної діяльності //Механізм регулювання економіки, економіка природокористування та організація виробництва.– Суми: Вид-во СумДУ. – 2002. – №. 1-2. – С. 46-54.
15. Кобилецький В. Р., Експрес-аналіз фінансово-економічного стану / В. Р. Кобилецький // Онлайн-журнал «Financial Analysis online» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/90-ekspres-analiz>
16. Ковтуненко Ю. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності [Текст] / Ю. В. Ковтуненко, А. Г. Олексійчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 18. – С. 234-238.
17. Колесніченко А. С. Фінансовий аналіз та обліковий процес як базис

формування конвергентної платформи сучасної системи управління [Текст] / А. С. Колесніченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 864-868.

18. Лагун М. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємств при визначенні його потенціалу [Текст] / М. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 9. – С. 64 – 68.

19. Лазоренко В. В. Інформаційні технології оцінки фінансової стійкості підприємства [Текст] / В. В. Лазоренко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О.В.Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: ВПЦ Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 2. – С. 156-161.

20. Лизогуб, М. М. Індикатори фінансової стійкості як засіб оцінки ефективності фінансової системи України [Текст] / М. М. Лизогуб // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 12. – С. 99-102.

21. Лисун І. Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності [Електронний ресурс] / І. Ю. Лисун – Режим доступу до ресурсу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6378/1/Лисун%20І.%20Ю.%20Економічна%20суть%20ліквідності%20та%20платоспроможності.pdf>.

22. Марусяк І. Б. Ефективність управління грошовими потоками підприємства [Електронний ресурс] / І. Б. Марусяк – Режим доступу до ресурсу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/4869/1/143.pdf>.

23. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки, затверджена Наказом Міністерства фінансів України 14.02.2006 №170

24. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 № 14 (у редакції наказу Міністерства

економіки України 26.10.2010 № 1361).

25. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. М.В. Костель. - Суми: СумДУ, 2015. - 84 с.

26. Міщук Є. В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти [Текст] / Є. В. Міщук, І. І. Сідорова // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 2. – С. 54-57.

27. Нагайчук В. В. Аналіз фінансової стійкості підприємств та напрями її забезпечення [Текст] / В. В. Нагайчук, Н. Є. Ковальчук // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2017. – № 875. – С. 71-76.

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2014 р. №73 зі змінами і доповненнями.

29. Некрасенко Л. А. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / Л. А. Некрасенко, І. М. Гнилосир – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/118.pdf>.

30. Підвисоцька Л. Я. Аналітичні інструменти в контролі дебіторської заборгованості для забезпечення безперервності діяльності [Текст] / Л. Я. Підвисоцька // Ефективна економіка. – 2017. – № 11.

31. Подольська В.О., Ярім О.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2008. – 488с

32. Польова Т.В. Аналіз ліквідності балансу підприємства на прикладі ПРАТ «Бондарівське»/ Т.В.Польова, Ю.В. Кравцова // Ефективна економіка. – 2018. - №10.

33. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту / Л. М. Ремньова // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - №2 (32). - С. 87-95.

34. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств [Текст]: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. - Суми: СумДУ, 2016. - 114 с.
35. Савицкая Г.В. Анализ эффективности и рисков предпринимательской деятельности. Методологические аспекты / Г.В. Савицкая. – М.: ИНФРА-М, 2012. – 270 с.
36. Тарасенко, Н. В. Фінансовий аналіз [Текст]: навч. посіб. / Н. В. Тарасенко, І. М. Вагнер. – Львів : Новий Світ-2000, 2019. – 444 с.
37. Теоретико-методологічні засади управління фінансами урбанізованого простору на місцевому рівні [Текст] : звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. - Суми : СумДУ, 2014. - 34 с.
38. Урманбекова, И. Ф. Улучшение финансового состояния предприятия / И. Ф. Урманбекова.// Молодой ученый. — 2017. — № 17 (151). — С. 391-394.
39. Финансы: конспект лекций для студ. спец.: 6.030508 "Финансы и кредит", 6.030504 "Экономика предприятия", 6.030507 "Маркетинг", 6.030601 "Менеджмент организаций" всех форм обучения и слушателей ЦПО. Ч.1/ К.В. Ильяшенко, Т.А. Ильяшенко, В.Г. Боронос, Н.В. Котенко. - Сумы: СумГУ, 2013. - 204 с.
40. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник /кол. авт.: Косова Т. Д. [та ін.]; [за заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко]. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 440 с.
41. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека [та ін.] ; За заг. ред. І.О. Школьник. – К. : ЦУЛ, 2016. – 368 с.
42. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України [Текст] : звіт про НДР (заключний) / Кер. Н.А. Антонюк. - Суми : СумДУ, 2014. - 60 с.
43. Худик О. Б. Удосконалення методики прогнозування фінансової звітності [Текст] / О. Б. Худик // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2017. – Т.22, Вип. 3 (56). – С. 180-185.

44. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз [Текст] : підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
45. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства // Ярошевська О.В. - 2016. С.202-219